

Onderwerp Beantwoording vragen ex art.36 RvO D66 & VVD over
Stroomstoringen en Cyberaanvallen: Tijd voor een Weerbare Regio

Ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 166472-2025

Datum 11-6-2025

Uw brief van

Uw kenmerk 

Geachte lezer,

Hierbij doen wij u toekomen ons antwoord op de door mevrouw M. Martinez Doubiani, mevrouw A. Poelstra en mevrouw I. Jacobs-Setz van de D66 en VVD gestelde vragen ex art. 36 RvO over Stroomstoringen en Cyberaanvallen: Tijd voor een Weerbare Regio. De brief van de vragenstellers treft u als bijlage aan.

1. *Hoe beoordeelt het college de huidige staat van onze vitale infrastructuren (zoals elektriciteit, internet, water en gezondheidszorg) in termen van veerkracht en crisisbestendigheid, en welke verbeteringen acht het college noodzakelijk om onze regio beter te beschermen tegen grootschalige storingen?*

De veerkracht en crisisbestendigheid van de vitale infrastructuur in Nederland (elektriciteit, internet, water en gezondheidszorg) zijn belegd bij verschillende meestal landelijke overheidsorganisaties. Gemeenten hebben hierbij alleen een rol daar waar het de beveiliging en weerbaarheid van de eigen organisatie en ICT-systemen, binnen de GRIP-structuur (GBT of RBT), de bevolkingszorg of de openbare orde en veiligheid betreft. Bij de fysieke effecten van storingen in onze vitale infrastructuur is de Veiligheidsregio Groningen veelal aan zet.

De crisisstructuren van nationale vitale infrastructuur zijn o.a. uitgewerkt in verschillende landelijke crisisplannen. <https://www.nctv.nl/onderwerpen/landelijke-crisisplannen>. Op regionaal niveau zijn er beleidsstukken van het Waterschap Noorderzijlvest, het Waterschap Hunze en Aa's en de Veiligheidsregio Groningen die gaan over crisisbeheersing en veiligheid. Zie:

-Regionaal Crisisplan VRG 2025-2028

-Waterbeheerprogramma 2022-2027 Waterschap Noorderzijlvest

Bovenstaande is de huidige stand van zaken, maar de VNG heeft in januari 2025 samen met het Veiligheidsberaad het initiatief genomen om de rol van gemeenten tijdens grote verstoringen van de vitale infrastructuur uit te kristalliseren bij het nog ontbreken van richtlijnen van de landelijke overheid.

De VNG sluit sinds oktober 2024 aan bij de bestuurlijke tafel weerbare samenleving samen met Veiligheidsberaad, Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid/ het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Defensie waar gesproken wordt over wat er nodig is lokaal om Nederland weerbaar te maken. Aan de bestuurlijke tafel is afgesproken dat VNG en Veiligheidsberaad voor zichzelf een bestuurlijke opdracht formuleren om zo:

- a) concreet te maken welke eerste stappen door welke partijen op lokaal en regionaal niveau prioriteit verdienen;
- b) de rollen van de VNG, Veiligheidsberaad, gemeenten en veiligheidsregio's op elkaar af te stemmen.

Rollen, taken en middelen

De VNG en het Veiligheidsberaad en andere regionale partners zijn stappen aan het zetten terwijl nog op verschillende terreinen onduidelijk is hoe de taakverdeling er uit ziet tussen departementen, uitvoeringsorganisaties, gemeenten, veiligheidsregio's en andere relevante partners. De VNG kiest ervoor om aan de slag te gaan en te blijven en niet op het rijk te wachten. De insteek is daarbij tweeledig:

- a) de lokale aanpak kan op een later tijdstip worden afgestemd met de aanpak vanuit het rijk;
- b) concretisering van de aanpak helpt om het gesprek te voeren met departementen over wat er nodig is voor het lokale en regionale niveau.

De typen crises waar de weerbaarheidsopgave zich op richt (b.v. langdurige landelijke uitval van stroom) is langduriger en kent een bredere verspreiding dan waar bevolkingszorg en crisisbeheersing in de huidige situatie op zijn ingericht. Een volwaardige lokale weerbaarheidsaanpak vraagt dus om extra investeringen, de grootte waarvan nu nog lastig om in te schatten. Vooralsnog is er weinig zicht op extra middelen vanuit het kabinet op korte termijn (voorjaarsnota). Onderdeel van de uitwerking van financiële scenario's voor de VNG en voor gemeenten vormt een onderdeel van de bestuurlijke opdracht.

Wij steunen de VNG in de gezochte verbeteringen op het gebied van weerbaarheid en veerkracht zowel maatschappelijk als van de eigen gemeentelijke organisatie.

2. *Hoe gaat het college ervoor zorgen dat inwoners en ondernemers tijdig en effectief worden geïnformeerd over de impact en handelingsperspectieven bij een grootschalige storing in vitale infrastructuren, en welke rol speelt proactieve communicatie hierin?*

De 'proactieve communicatie' is hier opgevat als risicocommunicatie: inwoners actief informeren over noodsituaties die kunnen gebeuren en concrete aanwijzingen geven hoe ze zich hierop voor kunnen bereiden.

Risicocommunicatie is via de Wet veiligheidsregio's belegd bij het bestuur van de veiligheidsregio's. In artikel 46, lid 2 staat:

“Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de bevolking informatie wordt verschaft over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, over de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn.”

De Veiligheidsregio Groningen gebruikt hiervoor de website en campagne Eerste Hulp Ben Jij: <https://eerstehulpbenjij.nl/>. Hier wordt ook naar verwezen op de gemeentelijke website: <https://gemeente.groningen.nl/rampen-en-noodsituaties-eerste-hulp-ben-jij>. Op deze webpagina staat ook hoe inwoners tijdens een ramp geïnformeerd kunnen blijven over actuele ontwikkelingen, bijvoorbeeld via de calamiteitenzender RTV Noord op radio (97.5 FM of kabel 90.5), televisie of internet.

Crisiscommunicatie, juiste, tijdige en begrijpelijke communicatie tijdens een noodsituatie, hebben we ook binnen de Veiligheidsregio Groningen belegd.

De afspraken over crisiscommunicatie staan beschreven in het Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Groningen 2025-2028 (op blz. 21).

Zie: <https://veiligheidsregiogroningen.nl/app/uploads/2025/03/04.1.-Regionaal-Crisisplan-VRG-2025-2028.pdf>

3. *Hoe waarborgt de gemeente samen met de veiligheidsregio en partners dat cruciale voorzieningen zoals ziekenhuizen operationeel blijven tijdens langdurige storingen, inclusief back-up systemen voor stroom, water en communicatiemiddelen, maar ook voor de cruciale gemeentelijke systemen?*

De gemeente is alleen verantwoordelijk voor de eigen cruciale gemeentelijke systemen. Ziekenhuizen zijn verantwoordelijk voor de eigen cruciale voorzieningen. Voor wat betreft de training en oefening van crisisorganisatie van ziekenhuizen is de GHOR verantwoordelijk. De GHOR is onderdeel van de Veiligheidsregio Groningen. De Veiligheidsregio Groningen deelt verder actief kennis en ervaring binnen verschillende netwerken, zoals het zorg- en veiligheidsdomein, hoe eigen verantwoordelijkheid wordt ingevuld en hoe organisaties eigen continuïteit kunnen verbeteren. De Veiligheidsregio Groningen borgt daarnaast de eigen continuïteit.

Voor wat betreft de (kritieke) bedrijfsvoering van de gemeente zelf geldt dat er geïnvesteerd is in het opvangen van tijdelijke interrupties (van enkele uren) in de stroomvoorziening, los van de oorzaak. In die tijd wordt voorkomen dat er a) direct schade ontstaat aan systemen en dat b) ICT- en facilitaire systemen zo nodig beheerst kunnen worden uitgeschakeld om bijvoorbeeld dataverlies te voorkomen. Bij langdurigere stroomuitval vallen echter alle op stroom aangedreven ICT-systemen en daarop steunende gemeentelijk processen inclusief communicatie uit. Ook de facilitaire systemen en camerasystemen in de gemeentelijke panden en buiten op straat gaan derhalve op den duur uit.

Volgvel 3

4. *Zijn er scenario's uitgewerkt om de impact van storingen op het elektriciteitsnet, internet en watervoorziening in onze regio in kaart te brengen en te beheersen?*

Scenario's uitwerken voor crisisbeheersing in de regio is ondergebracht bij de Veiligheidsregio Groningen. De VRG heeft planvorming opgesteld voor de aanpak van dergelijke situaties. Deze plannen dienen ter informatie van de crisisorganisatie en worden betrokken bij oefeningen waarbij ook andere organisaties die het betreft betrokken zijn. Recent zijn nieuwe informatiekaarten ontwikkeld met betrekking tot de uitval van nutsvoorzieningen.

5. *Welke maatregelen zijn getroffen om kwetsbaarheden in alle kritieke infrastructuur (energie, water, telecom, etc.) te minimaliseren?*

De verantwoordelijkheid voor vitale netwerken en de bijbehorende processen ligt bij de vitale aanbieders zelf. Tegelijkertijd oefent en bespreekt de Veiligheidsregio Groningen met hun partners verschillende scenario's om goed voorbereid te zijn. Zo is er bijvoorbeeld in 2024 bestuurlijk en met het Regionaal Operationeel Team (ROT) geoefend op een scenario van langdurige stroomuitval.

Voor de inwoners wordt er vanuit de Veiligheidsregio actief gecommuniceerd (EHBJ.nl) over de getroffen maatregelen die inwoners zelf kunnen treffen om de effecten, zoals van stroomuitval, te minimaliseren.

6. *Hoe wordt samengewerkt tussen ziekenhuizen, nutsbedrijven, internetproviders en andere belanghebbenden om de continuïteit van cruciale diensten te garanderen?*

In de preparatiefase speelt de Veiligheidsregio Groningen een rol binnen verschillende netwerken, zoals het zorg- en veiligheidsdomein, waarin zij actief kennis en ervaring delen over de invulling van de eigen verantwoordelijkheid en continuïteit van organisaties (zie antwoord 3). Tijdens een crisissituatie wordt samengewerkt conform het GRIP-model.

7. *Is het huidige elektriciteitsnetwerk en onze watervoorziening bestand tegen moderne bedreigingen zoals cyberaanvallen en extreme weersomstandigheden?*

De inschatting van de weerbaarheid tegen cyberaanvallen en extreme weersomstandigheden van het elektriciteitsnetwerk en de watervoorziening kan niet worden gemaakt door de gemeente Groningen of de Veiligheidsregio Groningen. Die kan alleen door de verantwoordelijke partijen worden gedaan. Zie antwoord op vraag 1.

8. *Worden er stappen ondernomen om technologieën zoals slimme netwerken en decentrale energieopslag in te zetten om de veerkracht van het systeem te vergroten?*

De generatoren / UPS (uninterruptible power supply) worden ingezet om de veerkracht van de gemeentelijke ICT-infrastructuur onder 'normale' omstandigheden, dus voor de korte termijn, te vergroten.

Volgvel 4

Dit soort middelen zijn niet bedoeld of ontworpen voor langdurige uitval van een nutsvoorziening (in casu elektriciteit).

Slimme netwerken zijn netwerken die gebruik maken van technologieën om efficiënter en intelligenter te functioneren.

Dit heeft betrekking op de nutsvoorziening (het elektriciteitsnetwerk) en valt buiten de beïnvloedingssfeer van de gemeente.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

locoburgemeester,
Mirjam Wijnja

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.